

SPIS TREŚCI

| | |
|---------------------|----|
| Wykaz skrótów | 17 |
| Wstęp | 21 |

Dział I

WIADOMOŚCI WSTĘPNE I POJĘCIA OGÓLNE

Rozdział 1

| | |
|---|----|
| Pojęcia: „prawo do sądu” i jego realizacja w postępowaniu sądowoadministracyjnym, „sądowa kontrola administracji”, „kontrola sądowoadministracyjna” | 27 |
|---|----|

Rozdział 2

| | |
|--|----|
| Pojęcie postępowania sądowoadministracyjnego i jego przedmiot – sprawa sądowoadministracyjna | 37 |
|--|----|

Rozdział 3

| | |
|--|----|
| Funkcje postępowania sądowoadministracyjnego | 45 |
|--|----|

Rozdział 4

| | |
|--|----|
| Źródła prawa procesowego sądowoadministracyjnego – prawna regulacja postępowania sądowoadministracyjnego | 49 |
|--|----|

Dział II

USTRÓJ, ORGANIZACJA I ZADANIA SĄDÓW ADMINISTRACYJNYCH

Rozdział 5

| | |
|--|----|
| Organy wymiaru sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej i podział zadań pomiędzy nimi | 57 |
|--|----|

Rozdział 6

| | |
|---|----|
| Sądy administracyjne w systemie organów państwa | 59 |
|---|----|

| | |
|---|-----------|
| Rozdział 7 | |
| Organizacja sądów administracyjnych..... | 63 |

| | |
|--|-----------|
| Rozdział 8 | |
| Organy sądów administracyjnych i ich kompetencje..... | 65 |

| | |
|---|-----------|
| Rozdział 9 | |
| Sędziowie sądów administracyjnych..... | 67 |

Dział III

PRZESŁANKI DOPUSZCZALNOŚCI DROGI POSTĘPOWANIA SĄDOWOADMINISTRACYJNEGO

| | |
|--|-----------|
| Rozdział 10 | |
| Podmioty działań kontrolowanych przez sądy administracyjne..... | 73 |

| | |
|--|-----------|
| Rozdział 11 | |
| Regulacja właściwości rzeczowej sądu administracyjnego (przedmiotu postępowania)..... | 79 |

| | |
|---|-----------|
| Rozdział 12 | |
| Skarga, sprzeciw i wnioski do sądu administracyjnego – ich funkcje i charakter prawny..... | 83 |

| | |
|---|-----------|
| Rozdział 13 | |
| Formy działania administracji publicznej kontrolowane przez sądy administracyjne..... | 87 |
| 13.1. Decyzje administracyjne..... | 87 |
| 13.2. Postanowienia..... | 92 |
| 13.3. Inne akty i czynności z zakresu administracji publicznej..... | 97 |
| 13.4. Interpretacje przepisów prawa podatkowego wydawane w indywidualnych sprawach, opinie zabezpieczające i odmowy wydania opinii zabezpieczających..... | 101 |
| 13.5. Bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania przez organy administracji publicznej..... | 111 |
| 13.6. Akty organów gmin, powiatów, województw oraz związków gmin i związków powiatów..... | 116 |
| 13.7. Akty prawa miejscowego terenowych organów administracji rządowej na obszarze województwa..... | 124 |
| 13.8. Akty nadzoru nad działalnością organów jednostek samorządu terytorialnego..... | 127 |

| | |
|---|-----|
| Rozdział 14 | |
| Inne kategorie spraw rozpoznawanych przez sądy administracyjne..... | 135 |
| Rozdział 15 | |
| Rozstrzygnięcie sporów o właściwość i sporów kompetencyjnych..... | 139 |
| Rozdział 16 | |
| Działania wyłączone spod kontroli sądów administracyjnych | 143 |

Dział IV

PRZESŁANKI DOPUSZCZALNOŚCI ZASKARŻENIA

| | |
|---|-----|
| Rozdział 17 | |
| Dopuszczalność zaskarżenia..... | 149 |
| Rozdział 18 | |
| Przesłanki dopuszczalności skargi w szerszym i węższym znaczeniu..... | 151 |
| 18.1. Pojęcie i klasyfikacja przesłanek dopuszczalności skargi | 151 |
| 18.2. Wyczerpanie środków zaskarżenia | 156 |
| 18.3. Legitymacja do uruchomienia postępowania sądowoadministracyjnego | 162 |
| Rozdział 19 | |
| Przesłanki dopuszczalności wniosku o wszczęcie postępowania..... | 173 |

Dział V

ZASADY POSTĘPOWANIA SĄDOWOADMINISTRACYJNEGO

| | |
|--|-----|
| Rozdział 20 | |
| Pojęcie i klasyfikacja zasad postępowania sądowoadministracyjnego | 179 |
| Rozdział 21 | |
| Zasady wymiaru sprawiedliwości | 183 |
| 21.1. Zasada sądowego wymiaru sprawiedliwości i prawo do sądu; rozwiązywanie sporów kompetencyjnych między organami administracji publicznej a sądami (powszechnymi i administracyjnymi) oraz między tymi sądami..... | 183 |
| 21.2. Zasada rzetelnego postępowania..... | 185 |
| 21.3. Zasada niezależności sądów i niezawisłości sędziowskiej | 186 |
| 21.4. Zasada instancyjności | 188 |
| 21.5. Zasada jawności..... | 189 |

Rozdział 22

| | |
|---|-----|
| Zasady postępowania przed sądami administracyjnymi | 191 |
| 22.1. Zasada prawdy materialnej..... | 191 |
| 22.2. Zasada kontradyktoryjności – oficjalności | 193 |
| 22.3. Zasada równości stron | 196 |
| 22.4. Zasada dyspozycyjności..... | 198 |
| 22.5. Zasada bezpośredniości | 200 |
| 22.6. Zasada ustności i pisemności | 201 |
| 22.7. Zasada koncentracji materiału procesowego | 203 |

Dział VI**PODMIOTY POSTĘPOWANIA SĄDOWOADMINISTRACYJNEGO****A. Sąd i referendarze****Rozdział 23**

| | |
|---|-----|
| Organizacja i skład sądu | 211 |
| 23.1. Organizacja i skład sądu w sprawach sądowoadministracyjnych | 211 |
| 23.2. Wyłączenie sędziego | 213 |

Rozdział 24

| | |
|--|-----|
| Właściwość sądów w sprawach sądowoadministracyjnych | 217 |
| 24.1. Pojęcie i rodzaje właściwości | 217 |
| 24.2. Właściwość rzeczowa | 217 |
| 24.3. Właściwość miejscowa | 218 |
| 24.4. Właściwość funkcjonalna | 219 |
| 24.5. Badanie właściwości i skutki niewłaściwości sądu | 220 |

Rozdział 25

| | |
|----------------------------------|-----|
| Referendarze sądowi | 223 |
|----------------------------------|-----|

B. Strony i uczestnicy postępowania**Rozdział 26**

| | |
|---|-----|
| Pojęcie stron i uczestników postępowania | 227 |
|---|-----|

Rozdział 27

| | |
|--|-----|
| Zdolność sądowa w postępowaniu sądowoadministracyjnym | 229 |
|--|-----|

Rozdział 28

| | |
|---|-----|
| Zdolność procesowa w postępowaniu sądowoadministracyjnym | 233 |
|---|-----|

| | |
|---|-----|
| Rozdział 29 | |
| Współuczestnictwo w postępowaniu sądownoadministracyjnym | 237 |
| Rozdział 30 | |
| Następstwo procesowe i inne zmiany podmiotowe w postępowaniu | 243 |
| Rozdział 31 | |
| Pełnomocnictwo procesowe | 247 |
| C. Prokurator, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka i organizacje społeczne | |
| Rozdział 32 | |
| Udział prokuratora w postępowaniu sądownoadministracyjnym | 253 |
| Rozdział 33 | |
| Udział Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Rzecznika Praw Dziecka w postępowaniu sądownoadministracyjnym | 257 |
| Rozdział 34 | |
| Udział organizacji społecznej w postępowaniu sądownoadministracyjnym | 259 |

Dział VII CZYNNOSCI PROCESOWE

| | |
|--|-----|
| Rozdział 35 | |
| Pojęcie i rodzaje czynności procesowych | 263 |
| 35.1. Charakterystyka czynności procesowych | 263 |
| 35.2. Czynności procesowe przewodniczącego | 264 |
| 35.3. Czynności procesowe sądu | 265 |
| 35.4. Czynności procesowe stron i uczestników postępowania | 265 |
| Rozdział 36 | |
| Pisma procesowe | 267 |
| Rozdział 37 | |
| Doręczenia | 271 |
| Rozdział 38 | |
| Terminy | 275 |
| 38.1. Rodzaje terminów | 275 |
| 38.2. Uchybienie i zasady przywracania terminu | 277 |

Dział VIII POSTĘPOWANIE PRZED SĄDEM PIERWSZEJ INSTANCJI

Rozdział 39

| | |
|---|------------|
| Wniesienie skargi (sprzeciwu) lub wniosku | 283 |
| 39.1. Tryb i termin wnoszenia skargi (sprzeciwu)..... | 283 |
| 39.2. Wymogi formalne skargi (sprzeciwu)..... | 288 |
| 39.3. Tryb i termin wnoszenia wniosków i ich wymogi formalne..... | 291 |

Rozdział 40

| | |
|---|------------|
| Skutki zaskarżenia | 293 |
| 40.1. Wszczęcie postępowania sędowoadministracyjnego | 293 |
| 40.2. Wstrzymanie wykonania zaskarżonego aktu lub czynności | 299 |
| 40.3. Uprawnienia autokontrolne organu, którego działanie lub bezczynność (przewlekłe prowadzenie postępowania) zostały zaskarżone | 305 |
| 40.3.1. Charakter i zakres uprawnień..... | 305 |
| 40.3.2. Charakter aktu lub czynności podjętej na podstawie art. 54 § 3 p.s.a..... | 311 |
| 40.4. Zbieg administracyjnego postępowania nadzwyczajnego i postępowania sędowoadministracyjnego | 312 |
| 40.5. Zasada wyłączenia dwutorowości nadzwyczajnego postępowania kontrolnego..... | 315 |

Rozdział 41

| | |
|---|------------|
| Wstępny etap postępowania sędowoadministracyjnego..... | 321 |
|---|------------|

Rozdział 42

| | |
|---|------------|
| Posiedzenia sędowe | 323 |
| 42.1. Rodzaje posiedzeń sędowych | 323 |
| 42.2. Zagadnienia rozpoznawane na posiedzeniach sędowych..... | 324 |

Rozdział 43

| | |
|-------------------------------------|------------|
| Postępowanie mediacyjne..... | 327 |
|-------------------------------------|------------|

Rozdział 44

| | |
|--------------------------------------|------------|
| Postępowanie uproszczone..... | 333 |
|--------------------------------------|------------|

Rozdział 45

| | |
|--|------------|
| Postępowanie ze sprzeciwu od decyzji z art. 138 § 2 k.p.a..... | 337 |
| 45.1. <i>Ratio legis</i> wprowadzenia do postępowania sędowoadministracyjnego konstrukcji sprzeciwu | 337 |
| 45.2. Charakter prawny sprzeciwu (art. 3 § 2a, art. 64a i n. p.s.a.) | 340 |

| | |
|--|-----|
| 45.3. Podstawowe odmienności postępowania ze sprzeciwu od decyzji z art. 138 § 2 k.p.a..... | 341 |
| 45.4. Postulaty <i>de lege ferenda</i> | 349 |
| Rozdział 46 | |
| Rozprawa | 351 |
| 46.1. Przygotowanie rozprawy | 351 |
| 46.2. Przebieg rozprawy..... | 352 |
| Rozdział 47 | |
| Zawieszenie i umorzenie postępowania | 355 |
| 47.1. Przesłanki i skutki zawieszenia postępowania..... | 355 |
| 47.2. Przesłanki i skutki umorzenia postępowania..... | 358 |
| Rozdział 48 | |
| Postępowanie dowodowe | 361 |
| 48.1. Pojęcie dowodu..... | 361 |
| 48.2. Rodzaje dowodów prowadzonych przez sąd administracyjny..... | 362 |
| 48.3. Przebieg postępowania dowodowego..... | 363 |
| Rozdział 49 | |
| Wszczęcie i przebieg postępowania przed sądem drugiej instancji | 365 |
| Dział IX | |
| MECHANIZM ROZPOZNANIA SKARGI PRZEZ SĄD ADMINISTRACYJNY | |
| Rozdział 50 | |
| Mechanizm postępowania sądownoadministracyjnego | 369 |
| Rozdział 51 | |
| Zakres kontroli – zakres rozpoznania (kognicji) – zakres orzekania sądu administracyjnego | 373 |
| Rozdział 52 | |
| Elementy kształtujące zakres rozpoznania skargi | 375 |
| Rozdział 53 | |
| Rola podstaw zaskarżenia w określeniu granic rozpoznania skargi | 377 |
| Rozdział 54 | |
| Granice przedmiotowe rozpoznania skargi | 379 |

| | |
|--|------------|
| Rozdział 55 | |
| Granice podmiotowe rozpoznania skargi | 383 |
| Rozdział 56 | |
| Nowe fakty i dowody w postępowaniu sądownoadministracyjnym..... | 389 |

Dział X

MECHANIZM ORZEKANIA PRZEZ SĄD ADMINISTRACYJNY

| | |
|---|------------|
| Rozdział 57 | |
| Pojęcie orzekania i czynniki determinujące jego zakres..... | 395 |
| Rozdział 58 | |
| Przedmiotowe granice i podstawowe zasady orzekania WSA | 397 |
| Rozdział 59 | |
| Niezwiązanie sądu wnioskami skarżącego co do sposobu pozbawienia mocy wiążącej zaskarżonego aktu lub czynności | 401 |
| Rozdział 60 | |
| Zakaz <i>reformationis in peius</i> w postępowaniu sądownoadministracyjnym..... | 405 |

Dział XI

ORZECZENIA SĄDOWE

| | |
|--|------------|
| Rozdział 61 | |
| Zagadnienia ogólne | 413 |
| 61.1. Czynności procesowe sądu o charakterze orzecznym i ich rodzaje.... | 413 |
| 61.2. Wyrokowanie..... | 418 |
| 61.3. Wydawanie postanowień..... | 423 |
| Rozdział 62 | |
| Rodzaje wyroków sądu administracyjnego..... | 425 |
| Rozdział 63 | |
| Sprostowanie, uzupełnienie i wykładnia orzeczeń..... | 445 |
| 63.1. Sprostowanie..... | 445 |
| 63.2. Uzupełnienie..... | 446 |
| 63.3. Wykładnia..... | 448 |

| | |
|--|-----|
| Rozdział 64 | |
| Uprawnienia sygnalizacyjne i dyscyplinujące sądu wobec organów administracji publicznej..... | 451 |

Dział XII

ZASKARŻANIE ORZECZEŃ SĄDOWYCH

| | |
|--|-----|
| Rozdział 65 | |
| Ogólne uwagi o środkach zaskarżenia..... | 465 |

| | |
|---|-----|
| Rozdział 66 | |
| Skarga kasacyjna..... | 469 |
| 66.1. Charakter i przesłanki dopuszczalności..... | 469 |
| 66.2. Przedmiot zaskarżenia..... | 472 |
| 66.3. Wymagania formalne..... | 474 |
| 66.4. Podstawy zaskarżenia..... | 478 |
| 66.5. Przebieg postępowania prowadzonego na skutek złożenia skargi kasacyjnej (przed sądem pierwszej i drugiej instancji) | 486 |
| 66.6. Orzeczenia wydawane w postępowaniu kasacyjnym..... | 491 |

| | |
|--------------------|-----|
| Rozdział 67 | |
| Zażalenie..... | 493 |

| | |
|-------------------------------|-----|
| Rozdział 68 | |
| Wznowienie postępowania | 497 |

| | |
|--|-----|
| Rozdział 69 | |
| Stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia | 505 |

Dział XIII

UNIEWAŻNIENIE PRAWOMOCNEGO ORZECZENIA SĄDU ADMINISTRACYJNEGO

| | |
|---|-----|
| Rozdział 70 | |
| Środek nadzoru judykacyjnego z art. 172 p.s.a. | 515 |

| | |
|--|-----|
| Rozdział 71 | |
| Postępowanie w sprawie unieważnienia orzeczenia sądu administracyjnego ... | 519 |

Dział XIV

DZIAŁALNOŚĆ UCHWAŁODAWCZA NACZELNEGO SĄDU
ADMINISTRACYJNEGO

Rozdział 72

Uchwały wyjaśniające przepisy prawne 523

Rozdział 73

Uchwały rozstrzygające zagadnienia prawne w konkretnej sprawie..... 527

Dział XV

FUNKCJE I ODDZIAŁYWANIE ORZECZEŃ SĄDÓW
ADMINISTRACYJNYCH

Rozdział 74

Prawomocność, wykonalność i skuteczność orzeczeń sądu
administracyjnego..... 533

74.1. Prawomocność orzeczeń sądowych i jej funkcje..... 533

74.2. Wykonalność orzeczeń sądu administracyjnego..... 540

74.3. Skuteczność orzeczeń sądowych..... 541

Rozdział 75

Funkcje orzeczeń sądów administracyjnych..... 543

Rozdział 76

Oddziaływanie orzeczenia sądu na zakończone postępowanie przed
organem administracji publicznej 545

Rozdział 77

Związanie orzeczeniem sądu w ponownym postępowaniu w sprawie 547

Rozdział 78

Prawomocność zaskarżonego aktu (czynności) jako efekt oddziaływania
wyroku sądu oddalającego skargę..... 553

Dział XVI

KOSZTY POSTĘPOWANIA

Rozdział 79

Pojęcie i rodzaje kosztów postępowania 563

Rozdział 80
Zwolnienie od kosztów sądowych..... 565

Rozdział 81
Zasady odpowiedzialności za koszty postępowania..... 571

Bibliografia..... 575

Skorowidz..... 583

WYRAZ SKRÓTÓW

1. Zrodła prawa

| | | | |
|----------|----------|----------|----------|
| art. 1 | art. 1 | art. 1 | art. 1 |
| art. 2 | art. 2 | art. 2 | art. 2 |
| art. 3 | art. 3 | art. 3 | art. 3 |
| art. 4 | art. 4 | art. 4 | art. 4 |
| art. 5 | art. 5 | art. 5 | art. 5 |
| art. 6 | art. 6 | art. 6 | art. 6 |
| art. 7 | art. 7 | art. 7 | art. 7 |
| art. 8 | art. 8 | art. 8 | art. 8 |
| art. 9 | art. 9 | art. 9 | art. 9 |
| art. 10 | art. 10 | art. 10 | art. 10 |
| art. 11 | art. 11 | art. 11 | art. 11 |
| art. 12 | art. 12 | art. 12 | art. 12 |
| art. 13 | art. 13 | art. 13 | art. 13 |
| art. 14 | art. 14 | art. 14 | art. 14 |
| art. 15 | art. 15 | art. 15 | art. 15 |
| art. 16 | art. 16 | art. 16 | art. 16 |
| art. 17 | art. 17 | art. 17 | art. 17 |
| art. 18 | art. 18 | art. 18 | art. 18 |
| art. 19 | art. 19 | art. 19 | art. 19 |
| art. 20 | art. 20 | art. 20 | art. 20 |
| art. 21 | art. 21 | art. 21 | art. 21 |
| art. 22 | art. 22 | art. 22 | art. 22 |
| art. 23 | art. 23 | art. 23 | art. 23 |
| art. 24 | art. 24 | art. 24 | art. 24 |
| art. 25 | art. 25 | art. 25 | art. 25 |
| art. 26 | art. 26 | art. 26 | art. 26 |
| art. 27 | art. 27 | art. 27 | art. 27 |
| art. 28 | art. 28 | art. 28 | art. 28 |
| art. 29 | art. 29 | art. 29 | art. 29 |
| art. 30 | art. 30 | art. 30 | art. 30 |
| art. 31 | art. 31 | art. 31 | art. 31 |
| art. 32 | art. 32 | art. 32 | art. 32 |
| art. 33 | art. 33 | art. 33 | art. 33 |
| art. 34 | art. 34 | art. 34 | art. 34 |
| art. 35 | art. 35 | art. 35 | art. 35 |
| art. 36 | art. 36 | art. 36 | art. 36 |
| art. 37 | art. 37 | art. 37 | art. 37 |
| art. 38 | art. 38 | art. 38 | art. 38 |
| art. 39 | art. 39 | art. 39 | art. 39 |
| art. 40 | art. 40 | art. 40 | art. 40 |
| art. 41 | art. 41 | art. 41 | art. 41 |
| art. 42 | art. 42 | art. 42 | art. 42 |
| art. 43 | art. 43 | art. 43 | art. 43 |
| art. 44 | art. 44 | art. 44 | art. 44 |
| art. 45 | art. 45 | art. 45 | art. 45 |
| art. 46 | art. 46 | art. 46 | art. 46 |
| art. 47 | art. 47 | art. 47 | art. 47 |
| art. 48 | art. 48 | art. 48 | art. 48 |
| art. 49 | art. 49 | art. 49 | art. 49 |
| art. 50 | art. 50 | art. 50 | art. 50 |
| art. 51 | art. 51 | art. 51 | art. 51 |
| art. 52 | art. 52 | art. 52 | art. 52 |
| art. 53 | art. 53 | art. 53 | art. 53 |
| art. 54 | art. 54 | art. 54 | art. 54 |
| art. 55 | art. 55 | art. 55 | art. 55 |
| art. 56 | art. 56 | art. 56 | art. 56 |
| art. 57 | art. 57 | art. 57 | art. 57 |
| art. 58 | art. 58 | art. 58 | art. 58 |
| art. 59 | art. 59 | art. 59 | art. 59 |
| art. 60 | art. 60 | art. 60 | art. 60 |
| art. 61 | art. 61 | art. 61 | art. 61 |
| art. 62 | art. 62 | art. 62 | art. 62 |
| art. 63 | art. 63 | art. 63 | art. 63 |
| art. 64 | art. 64 | art. 64 | art. 64 |
| art. 65 | art. 65 | art. 65 | art. 65 |
| art. 66 | art. 66 | art. 66 | art. 66 |
| art. 67 | art. 67 | art. 67 | art. 67 |
| art. 68 | art. 68 | art. 68 | art. 68 |
| art. 69 | art. 69 | art. 69 | art. 69 |
| art. 70 | art. 70 | art. 70 | art. 70 |
| art. 71 | art. 71 | art. 71 | art. 71 |
| art. 72 | art. 72 | art. 72 | art. 72 |
| art. 73 | art. 73 | art. 73 | art. 73 |
| art. 74 | art. 74 | art. 74 | art. 74 |
| art. 75 | art. 75 | art. 75 | art. 75 |
| art. 76 | art. 76 | art. 76 | art. 76 |
| art. 77 | art. 77 | art. 77 | art. 77 |
| art. 78 | art. 78 | art. 78 | art. 78 |
| art. 79 | art. 79 | art. 79 | art. 79 |
| art. 80 | art. 80 | art. 80 | art. 80 |
| art. 81 | art. 81 | art. 81 | art. 81 |
| art. 82 | art. 82 | art. 82 | art. 82 |
| art. 83 | art. 83 | art. 83 | art. 83 |
| art. 84 | art. 84 | art. 84 | art. 84 |
| art. 85 | art. 85 | art. 85 | art. 85 |
| art. 86 | art. 86 | art. 86 | art. 86 |
| art. 87 | art. 87 | art. 87 | art. 87 |
| art. 88 | art. 88 | art. 88 | art. 88 |
| art. 89 | art. 89 | art. 89 | art. 89 |
| art. 90 | art. 90 | art. 90 | art. 90 |
| art. 91 | art. 91 | art. 91 | art. 91 |
| art. 92 | art. 92 | art. 92 | art. 92 |
| art. 93 | art. 93 | art. 93 | art. 93 |
| art. 94 | art. 94 | art. 94 | art. 94 |
| art. 95 | art. 95 | art. 95 | art. 95 |
| art. 96 | art. 96 | art. 96 | art. 96 |
| art. 97 | art. 97 | art. 97 | art. 97 |
| art. 98 | art. 98 | art. 98 | art. 98 |
| art. 99 | art. 99 | art. 99 | art. 99 |
| art. 100 | art. 100 | art. 100 | art. 100 |